

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 14. september 2023 av Høyesterett i avdeling med

dommer Aage Thor Falkanger
dommer Henrik Bull
dommer Espen Bergh
dommer Borgar Høgetveit Berg
dommer Kine Steinsvik

HR-2023-1677-A, (sak nr. 23-082038STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 28. april 2023

A

(advokat Øystein Ola Storrvik)

mot

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Stein Vale)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Steinsvik:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

(2) Saken gjelder ulovlig befatning med skytevåpen. Spørsmålet er om tiltaltes oppbevaring av en halvautomatisk pistol med 15 patroner i magasinet rammes av straffeloven § 191 om grov ulovlig befatning med skytevåpen mv.

(3) A ble 2. juni 2022 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 191, jf. § 190 første ledd, jf. våpenloven § 5 første ledd, jf. § 15. Medtiltalt var B. Etter rettinger av tiltalen er grunnlaget slik:

«Tirsdag 19. oktober 2021 ca. kl. 19.50 i ----- vei 00 i Oslo var de i besittelse av en halvautomatisk pistol av typen Pietro Beretta 9 mm Gordone, med et magasin som var fulladet med 15 patroner, eller medvirket til dette. De er begge straffet en rekke ganger og tilhører et kriminelt miljø.»

(4) Tiltalen mot B gjaldt ytterligere én overtredelse av straffeloven § 191.

(5) Ved Oslo tingretts dom 3. januar 2023 ble A dømt til fengsel i 40 dager. Tingretten kom til at oppbevaringen av pistolen ikke innebar en grov overtredelse etter straffeloven § 191, men at tiltalte skulle dømmes etter straffeloven § 190, som rammer den som gjentatt eller på graverende måte overtrer bestemmelsene i våpenloven. B ble frifunnet for begge forholdene. Saken mot ham er rettskraftig.

(6) Påtalemyndigheten anket over lovanvendelsen og straffutmålingen. Borgarting lagmannsrett avsa 28. april 2023 dom med slik domsslutning:

«I tingrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at A, født 00.00.1994, dømmes for overtredelse av straffeloven § 191, jf. § 190 første ledd, jf. våpenlova § 5 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav b, til en straff av fengsel i 90 – nitti – dager.»

(7) Lagmannsretten kom til at overtredelsen måtte anses som grov. Ved den konkrete vurderingen la lagmannsretten avgjørende vekt på at tiltaltes befatning med pistolen var særlig farlig.

(8) A har anket til Høyesterett over lovanvendelsen og straffutmålingen.

Mitt syn på saken***Saksforholdet***

(9) De faktiske forholdene som tingretten fant bevist, er gjengitt slik i lagmannsrettens dom:

«Retten legger til grunn As egen forklaring om at han mottok pistolen rundt en måned før pågripelsen, og hentet den fra et gjemmede noen dager før pågripelsen. Han

hentet pistolen fra gjemmestedet for egen sikkerhet, etter at det den siste tiden hadde vært flere drap og skyteepisoder i nærområdet. Blant annet ble en ung mann skutt ved X skole på Y 7. oktober 2021. Retten legger til grunn As forklaring om at han tok med seg pistolen til Cs leilighet, der han overnattet de siste dagene før pågripelsen.»

- (10) Med utgangspunkt i As forklaring la tingretten videre til grunn at han hadde mottatt pistolen som oppgjør for gjeld. Pistolen ble funnet av politiet under en ransaking av Cs leilighet. Tiltalte var, forut for ransakingen, pågrepet. Om oppbevaringen fremgår det følgende:

«Pistolen ble oppbevart i leiligheten til C, et sted A visste at et stort antall personer hadde tilgang, og der en rekke av personene var straffedømt. Pistolen var ikke låst inne i våpenskap, men lå på stuebordet. Videre legger retten vekt på at det var 15 skarpe patroner i pistolens magasin, som satt i pistolen. Ved et enkelt ladegrep ville pistolen være skuddklar.»

- (11) Partene er enige om at pistolen ikke lå på stuebordet, men lett synlig på en hylle under bordplaten.

Ulovlig befatning med skytevåpen – rettslige utgangspunkter

- (12) Spørsmålet for Høyesterett er om As oppbevaring av pistolen rammes av straffeloven § 191, jf. § 190 om grov ulovlig befatning med skytevåpen.
- (13) Gjerningsbeskrivelsen fremgår av straffeloven § 190 første ledd, som rammer den som «gjentatt eller på graverende måte» overtrer nærmere angitte bestemmelser i våpenloven. Strafferammen for vanlig overtredelse er bot eller fengsel i inntil 2 år.
- (14) Vilkåret i straffeloven § 190 første ledd om at overtredelsen må skje gjentatt eller på graverende måte, trekker grensen mot mindre alvorlige brudd på våpenlovgivningen, som straffes etter våpenloven. Den nedre grensen for straffansvar etter § 190 reiser ikke spørsmål i saken her. Problemstillingen er om overtredelsen er grov.
- (15) Før straffelovens ikrafttredelse i 2015 var straff for brudd på våpenloven regulert i den tidligere våpenloven § 33. Bakgrunnen for at straffetrusselen ble tatt inn i straffeloven, var alvorligheten av denne type lovbrudd og den saklige sammenhengen med reglene om uforsiktig omgang med skytevåpen og ulovlig bevæpning i straffeloven §§ 188 og 189, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 256. Strafferammen for grov overtredelse, som tidligere var regulert i våpenloven § 33 andre ledd, ble samtidig økt fra fengsel i inntil fire år til fengsel i inntil seks år.
- (16) Formålet med bestemmelsene om ulovlig befatning med skytevåpen mv. er å motvirke utbredelsen av ulovlige våpen og dermed begrense muligheten for at slike brukes til å begå straffbare handlinger.

Grov overtredelse – straffeloven § 191

- (17) Straffeloven § 191 om forhøyet strafferamme ved grov overtredelse lyder slik:

«Grov ulovlig befatning med skytevåpen, våpendeler, eksplosiver og utgangsstoffer for eksplosiver

Grov ulovlig befatning med skytevåpen, våpendeler, ammunisjon, eksplosiver eller utgangsstoffer for eksplosiver, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

Ved avgjørelsen av om befatningen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a. hvilken type og hvor stort omfang overtredelsen gjelder, og
- b. om den av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig.»

- (18) Ordlyden i § 191 andre ledd klargjør at avgjørelsen av om overtredelsen er grov, beror på en konkret vurdering der det «særlig» skal legges vekt på momentene i bokstav a og b. Oppstillingen er ikke uttømmende, og det er presisert i forarbeidene at momentene verken er «nødvendige eller tilstrekkelige» for å avgjøre om overtredelsen skal regnes som grov, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 346–347. Samme sted heter det at kjerneområdet for § 191 vil være tilfeller av ulovlig befatning med skytevåpen som ledd i organisert kriminalitet eller terrorvirksomhet, men at anvendelsesområdet ikke er begrenset til dette. I HR-2023-1158-A avsnitt 26 la Høyesterett til grunn at den øvre delen av strafferammen i § 191 først og fremst vil være aktuell i tilfeller der lovbruddet er knyttet til organisert kriminell virksomhet eller terrorhandlinger.
- (19) Straffeloven § 191 andre ledd viderefører straffebestemmelsen i våpenloven 1961 § 33 andre ledd andre punktum om grov overtredelse, slik denne bestemmelsen lød frem til ikrafttredelsen av straffeloven. Momentene i bokstav a og b skal forstås på samme måte. Tidligere forarbeider og rettspraksis knyttet til våpenloven er derfor relevant.
- (20) Våpenloven 1961 § 33 ble vesentlig skjerpet ved endringslov 5. juni 1998 nr. 35. Ved lovendringen ble det blant annet inntatt en ny bestemmelse i § 33 andre ledd om grov overtredelse. I Ot.prp. nr. 74 (1996–1997) side 26–27 er det uttalt følgende om anvendelsesområdet og grensen mellom vanlig og grov overtredelse:
- «Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på hva slags våpen det gjelder, antall våpen, om våpenet er ladd, eller lett kan lades, om det er et uregistrert våpen som bæres på offentlig sted, om vedkommende tidligere er straffet for brudd på våpenlovens bestemmelser eller om forholdene forøvrig er av særlig farlig eller samfunnsskadelig art.
- Oppregningen er ikke ment å være uttømmende. Dersom overtredelsen innbefatter forhold hvor våpenet er ladd, eller lett kan gjøres skyteklart, mener utvalget at den strengere strafferammen i tredje ledd bør komme til anvendelse.»
- (21) Om momentet videreført i straffeloven § 191 andre ledd bokstav b – om befatningen av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig – heter det i proposisjonen på side 31 at dette alternativet blant annet vil kunne ramme oppbevaring og bruk av «sprengvåpen eller andre særlige farlige våpen i f.eks. kriminelle MC-miljøer».
- (22) Det foreligger ikke høyesterettspraksis som klargjør grensedragningen for når en overtredelse skal anses som grov. To avgjørelser fra Høyesterett har likevel en viss interesse.

- (23) Rt-2006-582 gjaldt blant annet straffutmåling ved ulovlig besittelse av en ladd pistol. Under henvisning til de siterte uttalelsene i Ot.prp. nr. 74 (1996–1997), reiste førstvoterende spørsmål ved om det var korrekt å anvende våpenloven 1961 § 33 første ledd andre punktum på forholdet i saken. I avsnitt 33 fremgår det at det forelå flere momenter som etter forarbeidene skulle hatt betydning for subsumsjonen, herunder at pistolen var ladd, magasinet var fullt og våpenet var medbrakt i bil under kjøring på offentlig vei. Tiltalte var også tidligere dømt for ulovlig omgang med skytevåpen. Siden lovanvendelsen ikke var tema for Høyesterett, ble momentene vektlagt i skjerpene retning ved straffutmålingen.
- (24) Jeg nevner også avgjørelsen i HR-2019-2297-A. Saken gjaldt oppbevaring av eksplosiver og reiste blant annet spørsmål om overtredelsen var grov. Førstvoterende kom til at forholdet ikke ble rammet av straffeloven § 191. Han la i den forbindelse «betydelig vekt» på at domfelte ikke hadde noen forbindelse med organisert kriminalitet eller terrorvirksomhet, samt at den oppbevarte mengden eksplosiver var forholdsvis begrenset.

Oppsummering – grensen mellom vanlig og grov ulovlig befatning med skytevåpen mv.

- (25) Grensen mellom vanlig og grov ulovlig befatning med skytevåpen beror etter dette på en konkret vurdering. Sentrale momenter er type våpen, herunder farlighetsgrad og om våpenet er registrert, samt antallet våpen og det samlede omfanget av overtredelsen ellers.
- (26) Det har videre betydning om befatningen av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig. Dette kan typisk omfatte ulovlig befatning med ladde skytevåpen og våpen som lett kan gjøres skyteklare, samt ulovlig befatning med skytevåpen på offentlig sted. Dersom befatningen gjelder oppbevaring, har det betydning om selve oppbevaringen er forsvarlig, herunder om våpenet lett kan komme på avveie.
- (27) Kjerneområdet for anvendelsen av § 191 er ulovlig befatning med skytevåpen som ledd i organisert kriminalitet eller terrorvirksomhet. Men også ellers har det betydning om den ulovlige befatningen skjer hos personer med tilknytning til kriminelle miljøer. Dette henger sammen med bestemmelsens formål om å begrense muligheten for at ulovlige våpen brukes til å begå straffbare handlinger.

Den konkrete vurderingen

- (28) Ved den konkrete vurderingen tar jeg utgangspunkt i at tiltalen gjelder besittelse av en halvautomatisk pistol med 15 skarpe skudd i magasinet. Våpenet var uregistrert, og av en type med stort farepotensial.
- (29) Våpenet ble oppbevart i leiligheten der tiltalte hadde opphold. Det var ikke innelåst i våpenskap, men lå lett tilgjengelig og synlig på en hylle under stuebordet. En rekke personer hadde tilgang til leiligheten, noe tiltalte var kjent med. Videre har det betydelig vekt ved vurderingen at våpenet ble oppbevart med 15 skarpe skudd i magasinet, som satt i pistolen. Om noen hadde tatt med seg pistolen fra leiligheten, ville vedkommende dermed også fått med seg ammunisjon til våpenet. Med et enkelt ladegrep var pistolen videre skyteklar. Tiltalte befant seg ikke selv i leiligheten rett forut for ransakingen, og våpenet lå dermed åpent tilgjengelig for andre med tilgang til leiligheten. Selv om våpenet ble

oppbevart på bopel og ikke var medbrakt på offentlig sted, var oppbevaringen klart uforsvarlig og særlig farlig.

- (30) Endelig legger jeg vekt på at den ulovlige befatningen med skytevåpenet har tilknytning til et kriminelt miljø. Ifølge tiltaltes forklaring hadde han mottatt pistolen som oppgjør for gjeld. Dette underbygger tilknytningen til kriminell virksomhet, og tingretten fant det bevist at tiltalte «i alle fall har nær kontakt med et kriminelt miljø». Tiltalte visste også at det var flere tidligere straffedømte personer blant dem som hadde tilgang til leiligheten, og at to av dem tidligere var dømt for medvirkning til grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted. Ulovlig befatning med skytevåpen i tilknytning til kriminelle miljøer øker risikoen for bruk i forbindelse med straffbare handlinger.
- (31) På denne bakgrunn er min konklusjon at tiltaltes besittelse av pistolen rammes av straffeloven § 191 om grov ulovlig befatning med skytevåpen. Anken over lagmannsrettens lovanvendelse skal derfor forkastes.

Straffutmålingen

- (32) Lagmannsretten har ved straffutmålingen tatt utgangspunkt i en straff på fengsel i fem måneder. Jeg er enig i at dette er et riktig utgangspunkt. Besittelsen rammes av straffeloven § 191, men forholdet ligger likevel i nedre sjikt av bestemmelsens anvendelsesområde.
- (33) Tiltalte ble i 2019 domfelt for medvirkning til overtredelse av straffeloven § 189 a om grov ulovlig bevæpning på offentlig sted. Dette har betydning i skjerpene retning, jf. straffeloven § 77 bokstav k. Videre kommer straffeloven § 79 bokstav b til anvendelse. Forholdet er av samme art som i saken her og er begått etter at tiltalte fylte 18 år. Straffen er fullbyrdet, og forholdet i saken her er begått mindre enn seks år etter avsluttet fullbyrdelse.
- (34) I formildende retning skal det legges vekt på at tiltalte har gitt en uforbeholden tilståelse, jf. straffeloven § 78 bokstav f. Størrelsen på tilståelsesfradraget må vurderes konkret ut fra den praktiske betydningen tilståelsen har hatt, jf. blant annet HR-2022-922-A avsnitt 42. I dette tilfellet har tilståelsen hatt avgjørende eller i alle fall vesentlig betydning for oppklaringen av saken. Selv om pistolen ble funnet under politiets ransaking, forelå det ikke andre bevis som knyttet besittelsen av pistolen til tiltalte. Saken ville derfor neppe ha blitt oppklart uten den uforbeholdne tilståelsen. Ut fra de konkrete omstendighetene i saken bør tilståelsen i dette tilfellet lede til et fradrag på opp mot 40 prosent.
- (35) Lagmannsretten har i formildende retning vektlagt at det har gått relativt lang tid siden det straffbare forholdet fant sted. Fra forholdet ble begått og frem til dom i Høyesterett har det gått i underkant av to år. Den samlede tidsbruken kan derfor i utgangspunktet ikke gi grunnlag for fradrag i straffen. I lys av at saken mot tiltalte kunne ha vært avgjort ved tilståelsessak, må tidsbruken likevel kunne gi grunnlag for et visst, men begrenset fradrag i straffen.
- (36) Samlet er jeg på denne bakgrunn kommet til at straffen skal settes til fengsel i 90 dager. Dette er i samsvar med lagmannsrettens utmåling.

- (37) Alvoret i handlingen gir ikke grunnlag for å gjøre straffen helt eller delvis betinget. Til fradrag i straffen kommer 40 dager for utholdt frihetsberøvelse.

Konklusjon

- (38) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (39) Dommar **Høgetveit Berg:** Eg er i hovudsak og i resultatet samd med fyrstvoterande.
- (40) Dommer **Bull:** Likeså.
- (41) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (42) Dommer **Falkanger:** Likeså.

- (43) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.